

SKOLFS 2020:96

Utkom från trycket
den 9 september 2020

**Föreskrifter
om ändring i Skolverkets föreskrifter (SKOLFS
2012:19) om kursplaner för särskild utbildning
för vuxna på grundläggande nivå;**

beslutade den 19 augusti 2020.

Med stöd av 2 kap. 11 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning föreskriver Skolverket att rubriken till Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2012:19) om särskild utbildning för vuxna på grundläggande nivå, 1 och 2 §§ samt bilaga 1 till föreskrifterna ska ha följande lydelse.

**Skolverkets föreskrifter om kursplaner för kommunal
vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå**

1 § De kursplaner som framgår av bilaga 1 till dessa föreskrifter ska gälla för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå som motsvarar den utbildning som ges inom grundsärskolan.

2 § De kursplaner som framgår av bilaga 2 till dessa föreskrifter ska gälla för kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå som motsvarar den utbildning som ges inom träningsskolan inom grundsärskolan.

Dessa föreskrifter träder i kraft den 1 oktober 2020.

På Skolverkets vägnar

PETER FREDRIKSSON

Anna Sundborg

Kurs: Biologi
Kurskod: SGRBIO7
Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i biologi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom områden som hälsa, naturbruk och miljö. Med kunskaper om naturen och människan får människor redskap för att påverka sitt eget välbefinnande, men också för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen biologi inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om biologiska sammanhang och mönster. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla nyfikenhet på och intresse för de sammanhang och fenomen i naturen som hela tiden påverkar miljön och allt levande.

Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla kunskaper om människokroppen och olika faktorer som påverkar hälsan. På så sätt ska eleverna stimuleras att reflektera över samband mellan olika val och deras konsekvenser.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven får möta etiska, estetiska och existentiella perspektiv på frågor som rör människa och natur. Undervisningen syftar till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till såväl sina egna åsikter och andras argument som till information från olika källor. Eleven ska på så sätt stärka tilltron till sin förmåga att vara delaktig i samtal om aktuella samhällsfrågor.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskap om hur undersökningar i biologi kan göras. På så sätt ska eleven ges möjligheter att ställa frågor om och undersöka ekosystem och hur kroppen fungerar utifrån personliga upplevelser och aktuella händelser.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om biologins begrepp, för att ges förutsättningar att samtala om biologiska frågor i vardagen och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kursen biologi ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- jämföra och reflektera över mönster och strukturer i naturen,
- jämföra och reflektera över samband mellan livsstil, miljö och hälsa,
- genomföra undersökningar i biologi,
- söka, granska och värdera information från olika källor och göra egna överväganden, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Natur

- Årstidsväxlingar i naturen och hur man känner igen årstider.
- Djur och växter i närmiljön, och hur de kan sorteras.
- Livets utveckling och mångfald enligt evolutionsteorin. Naturvetenskapliga teorier om livets uppkomst.
- Ekosystem i närmiljön och hur växter och djur samspelar med varandra och med miljön.
- Fotosyntes och förbränning.
- Människans beroende av och påverkan på naturen och vad detta innebär för en hållbar utveckling.

Kropp och hälsa

- Människokroppens organ, deras namn, placering, utseende och funktion.
- Virus, bakterier, smittspridning och infektioner samt förebyggande hälsovård.
- Hur hälsan påverkas av kost, motion, sömn, sociala relationer och beroendeframkallande medel.
- Människans pubertet, sexualitet och reproduktion samt frågor om identitet, jämställdhet, relationer, kärlek, preventivmedel och ansvar.

Biologins metoder och arbetssätt

- Sorteringar, fältstudier och experiment. Planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation och redovisning av sorteringar och undersökningar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.
- Tolkning och granskning av information med koppling till biologi till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet biologi för att till exempel samtala om människa, djur och natur och utvärdera arbetsprocesser.

Kunskapskrav*Betyget E*

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör hälsa, natur och miljö och **bidrar** då till resonemangen och till att ge **några** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven **medverkar** också i resonemang om livets uppkomst och utveckling enligt evolutionsteorin.

Eleven **medverkar** i att beskriva biologiska samband i naturen. Dessutom kan eleven **medverka** i att beskriva **några** av människans organ och ger **något** exempel på deras funktion och samband. Eleven **bidrar** också till resonemang om förebyggande hälsovård.

Eleven kan **medverka** i att genomföra sorteringar, fältstudier och undersökningar och **bidrar** till dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven **medverkar** i att hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och gör **något** eget övervägande vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om människa, djur och natur.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör hälsa, natur och miljö och för då **enkla** resonemang och ger **delvis underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven för också **enkla** resonemang om livets uppkomst och utveckling enligt evolutionsteorin.

Eleven beskriver på ett **delvis fungerande** sätt biologiska samband i naturen. Dessutom kan eleven på ett delvis fungerande sätt beskriva några av människans organ och ger **några** exempel på deras funktion och samband. Eleven för också **enkla** resonemang om förebyggande hälsovård.

Eleven kan genomföra sorteringar, fältstudier och undersökningar på ett **delvis fungerande** sätt och gör **enkel** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **enkla** och **delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om människa, djur och natur.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör hälsa, natur och miljö och för då **välutvecklade** resonemang och ger **väl underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om livets uppkomst och utveckling enligt evolutionsteorin.

Eleven beskriver på ett **väl fungerande** sätt biologiska samband i naturen. Dessutom kan eleven på ett **väl fungerande** sätt beskriva några av människans organ och ger **några** exempel på deras funktion och samband. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om förebyggande hälsovård.

Eleven kan genomföra sorteringar, fältstudier och undersökningar på ett **väl fungerande** sätt och gör **välutvecklad** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **välutvecklade** och **väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om människa, djur och natur.

Kurs: Engelska

Kurskod: SGRENG7

Verksamhetspoäng: 450

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Att ha kunskaper i flera språk kan ge nya perspektiv på omvärlden, ökade möjligheter till kontakter och större förståelse för olika sätt att leva. Engelska språket omger oss i vardagen och används inom så skilda områden som politik, utbildning och ekonomi. Kunskaper i engelska ökar därför individens möjligheter att ingå i olika sociala och kulturella sammanhang och att delta i internationellt studie- och arbetsliv.

Syfte

Undervisningen i kursen engelska inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper i engelska språket. Vidare ska undervisningen ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att kommunicera på engelska och en tilltro till sin förmåga att använda språket i olika situationer och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sin förmåga att förstå talad och skriven engelska och att formulera sig och samspela med andra i tal och skrift. I mötet med talat språk och texter ska eleven ges möjlighet att utveckla förmågan att sätta innehållet i relation till egna erfarenheter, livsvillkor och intressen.

Genom undervisningen ska eleven få förutsättningar att utveckla sina kunskaper om kulturer och samhällen där engelska används. På så sätt ska undervisningen stimulera elevens intresse för språk och engelsktalande kulturer och förmedla nyttan av språkkunskaper. Eleven ska även ges möjlighet att använda olika verktyg för lärande, förståelse och kommunikation.

Genom undervisningen i kursen engelska ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- tala och samtala i olika sammanhang,
- förstå innehållet i talad engelska och i olika texter,
- skriva text för olika syften, och
- reflektera över livsvillkor och kulturella företeelser i områden där engelska används.

Tala och samtala

- Vardagliga hälsnings-, avskeds- och artighetsfraser.
- Frågeord, frågor och svar.
- Samtal om ämnen med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Presentationer som är berättande, beskrivande och informerande.
- Dramatiseringar och rollspel med dialogen i centrum.

Lyssna och läsa

- Talad engelska och texter från olika medier, såväl digitala som andra.
- Filmer och dramatiserade berättelser från till exempel digitala medier.
- Instruktioner, beskrivningar och nyhetsartiklar.
- Ord och ordbilder, till exempel på skyltar och i reklam.

Skriva

- Beskrivningar, texter och meddelanden såväl med som utan digitala verktyg.
- Användning av ordböcker och digitala verktyg för kommunikation.

Kultur och samhälle

- Människors livsvillkor, familjeliv och vardag i delar av världen där det engelska språket används.

Kunskapskrav*Betyget E*

Eleven kan i tal och samtal i olika situationer **medverka** i att uttrycka sig med **enkla ord och fraser**. Eleven kan också **medverka** i att redogöra för huvudsakliga delar av innehållet i sammanhängande talad engelska och texter som består av bekanta ord.

Eleven kan **medverka** i att skriva texter och använda ordböcker och digitala kommunikationsredskap. Eleven **bidrar** till resonemang om livsvillkor, familjeliv och vardag i någon del av världen där det engelska språket används.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan i tal och samtal i olika situationer uttrycka sig med **ord och fraser** på ett **delvis fungerande** sätt. Eleven kan också på ett **delvis fungerande** sätt redogöra för huvudsakliga delar av innehållet i sammanhängande talad engelska och texter som består av bekanta ord.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt skriva texter och använda ordböcker och digitala kommunikationsredskap. Eleven för **enkla** resonemang om livsvillkor, familjeliv och vardag i någon del av världen där det engelska språket används.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan i tal och samtal i olika situationer uttrycka sig **sammanhängande** på ett **väl fungerande** sätt. Eleven kan också på ett **väl fungerande** sätt redogöra för huvudsakliga delar av innehållet i sammanhängande talad engelska och texter som består av bekanta ord.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt skriva texter och använda ordböcker och digitala kommunikationsredskap. Eleven för **välutvecklade** resonemang om livsvillkor, familjeliv och vardag i någon del av världen där det engelska språket används.

Kurs: Fysik

Kurskod: SGRFYS7

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i fysik har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som energiförsörjning, medicinsk behandling och meteorologi. Med kunskaper om energi och materia får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen fysik inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om fysikaliska sammanhang och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven får möta etiska, estetiska och existentiella perspektiv på frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle. Därigenom syftar undervisningen till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till såväl sina egna åsikter och andras argument som till information från olika källor. Eleven ska på så sätt stärka tilltron till sin förmåga att vara delaktig i samtal om aktuella samhällsfrågor.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskap om hur undersökningar i fysik kan göras. På så sätt ska eleven ges möjligheter att ställa frågor om och undersöka fysikaliska företeelser och sammanhang utifrån personliga upplevelser och aktuella händelser.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om fysikens begrepp. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att samtala om fysiken i vardagen och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kursen fysik ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över fysikaliska samband och frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle,
- genomföra undersökningar i fysik,
- söka, granska och värdera information från olika källor och göra egna överväganden, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Centralt innehåll

Fysiken i naturen

- Solsystemets himlakroppar och deras rörelser i förhållande till varandra. Hur dag, natt, månader, år och årstider kan förklaras.
- Enkla väderfenomen och deras orsaker, till exempel hur vindar uppstår.
- Hur ljud uppstår, breder ut sig och uppfattas av örat.
- Ljusets utbredning från vanliga ljuskällor och hur detta kan förklara ljusområdets och skuggors form och storlek samt hur ljus uppfattas av ögat.

Fysiken i vardagen och samhället

- Tyngdkraft, friktion och jämvikt i vardagssituationer och hur det kan upplevas och beskrivas.
- Elektricitet, dess vardagliga användning och risker.
- Energiflöden mellan föremål som har olika temperatur. Hur man kan påverka energiflödet, till exempel med hjälp av kläder, termos och isolering av hus.
- Kärnkraft, fossila och förnybara bränslen. Deras betydelse för vår energianvändning i samhället och deras för- och nackdelar när det gäller miljön.
- Aktuella samhällsfrågor som rör fysik.

Fysikens metoder och arbetssätt

- Enkla undersökningar i fysik. Planering, utförande och utvärdering.
- Tidmätning på olika sätt.
- Dokumentation och redovisning av undersökningar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.
- Tolkning och granskning av information med koppling till fysik, till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet fysik för att till exempel samtala om himlakroppar, energi och miljö och utvärdera arbetsprocesser.

Betyget E

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle och **bidrar** då till resonemangen och till att ge förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven **medverkar** i att beskriva fysikaliska fenomen i naturen. Dessutom **bidrar** eleven till resonemang om fysikaliska samband i vardagen och samhället.

Eleven kan **medverka** i att genomföra enkla undersökningar och **bidrar** till dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven **medverkar** i att hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och gör **något eget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om fysikaliska samband.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle och för då **enkla** resonemang och ger **delvis underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven beskriver på ett **delvis fungerande** sätt fysikaliska fenomen i naturen. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om fysikaliska samband i vardagen och samhället.

Eleven kan genomföra enkla undersökningar på ett **delvis fungerande** sätt och gör **enkel** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven hämtar på ett **delvis fungerande** sätt information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om fysikaliska samband.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, teknik, miljö och samhälle och för då **välutvecklade** resonemang och ger **väl underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven beskriver på ett **väl fungerande** sätt fysikaliska fenomen i naturen. Dessutom för eleven **välutvecklade** resonemang om fysikaliska samband i vardagen och samhället.

Eleven kan genomföra enkla undersökningar på ett **väl fungerande** sätt och gör **välutvecklad** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven hämtar på ett **väl fungerande** sätt information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om fysikaliska samband.

Kurs: Geografi

Kurskod: SGRGE07

Verksamhetspoäng: 150

Förutsättningarna för liv på jorden är unika, föränderliga och sårbara. Det är alla människors ansvar att förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig. Samspelet mellan människan och hennes omgivning har gett upphov till många olika livsmiljöer. Geografi ger kunskap om dessa miljöer och bidrar till förståelse av människors olika levnadsvillkor.

Syfte

Undervisningen i kursen geografi inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om geografiska förhållanden, olika platser, regioner och levnadsvillkor i världen. Därigenom ska undervisningen ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om mänskliga verksamheter och processer i naturen som påverkar jordytans former och mönster. Genom undervisningen ska eleven utveckla kunskaper om hur människa, samhälle och natur samspelar och vilka konsekvenser det får för naturen och människans levnadsvillkor. Vidare ska undervisningen medverka till att eleven utvecklar kunskaper om hur vi kan påverka framtiden i riktning mot en mer acceptabel levnadsmiljö för alla.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar ett rumsligt medvetande genom kunskaper om kartan och om platser och regioners läge i relation till varandra. Undervisningen syftar också till att eleven utvecklar kunskaper om, och ett kritiskt förhållningssätt till, hur man kan hantera information från olika källor och dessas trovärdighet. Den ska också stimulera eleven till att använda ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om geografi.

Genom undervisningen i kursen geografi ska eleven ges förutsättningar att utveckla förmågan att

- jämföra och reflektera över olika geografiska förhållanden, platser, regioner och levnadsvillkor,
- reflektera över hur naturens egna processer och människors verksamheter formar och förändrar olika livsmiljöer,
- reflektera över resursanvändning ur perspektivet hållbar utveckling,
- söka, granska och värdera geografisk information från olika källor och göra egna överväganden, och

Centralt innehåll

Att leva i världen

- Jordens klimat- och vegetationszoner. Hur klimatförhållanden påverkar människans levnadsvillkor. Årstider och väderlek.
- Jordytan och på vilket sätt den formas och förändras av naturens egna processer till exempel vid jordbävning och vulkanutbrott, men också av människans markutnyttjande, till exempel skogsavverkning.
- Hur val och prioriteringar i vardagen och närmiljön kan påverka miljön och bidra till en hållbar utveckling.
- Klimatförändringar, olika förklaringar till dessa och vilka konsekvenser förändringarna kan få.

Att undersöka verkligheten

- Jordgloben. Kontinenternas och världshavens lägen på jordgloben.
- Namn och läge på länder och platser som är betydelsefulla för eleven.
- Kartan och dess uppbyggnad med färger och symboler.
- Fältstudier för att undersöka natur- och kulturlandskap.
- Metoder för att söka geografisk information från olika källor. Hur man kan värdera, bearbeta och presentera information, såväl med som utan digitala verktyg.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet geografi för att till exempel samtala om markutnyttjande, naturlandskap och hållbar utveckling och utvärdera arbetsprocesser.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan **medverka** i att använda kartor och andra källor för att visa på kontinenter och världshav samt platser och länder med betydelse för eleven. Eleven kan **bidra** till resonemang om olika klimatförhållanden och levnadsvillkor. Eleven **medverkar** också i att genomföra fältstudier och ger **något** exempel på en process som formar och förändrar jordytan. Dessutom **bidrar** eleven till resonemang om förutsättningar för befolkning och bebyggelse i olika delar av världen. I samtal om miljöfrågor med betydelse för eleven kan eleven **bidra** till att ge förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling.

Eleven kan **medverka** i att hämta information om geografi från olika källor och gör något **egent övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om geografi.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Eleven kan använda kartor och andra källor på ett **delvis fungerande** sätt för att visa på kontinenter och världshav samt platser och länder med betydelse för eleven. Eleven för **enkla** resonemang om olika klimatförhållanden och levnadsvillkor. Eleven genomför också fältstudier på ett **delvis fungerande** sätt och ger **några** exempel på processer som formar och förändrar jordytan. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om förutsättningar för befolkning och bebyggelse i olika delar av världen. I samtal om miljöfrågor med betydelse för eleven kan eleven ge **enkla och delvis underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information om geografi från olika källor och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om geografi.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt använda kartor och andra källor för att visa på kontinenter och världshav samt platser och länder med betydelse för eleven. Eleven för **välutvecklade** resonemang om olika klimatförhållanden och levnadsvillkor. Eleven genomför också fältstudier på ett **väl fungerande** sätt och ger **flera** exempel på processer som formar och förändrar jordytan. Dessutom för eleven **välutvecklade** resonemang om förutsättningar för befolkning och bebyggelse i olika delar av världen. I samtal om miljöfrågor med betydelse för eleven kan eleven ge **välutvecklade och väl underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till hållbar utveckling.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information om geografi från olika källor och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om geografi.

Kurs: Hem- och konsumentkunskap**Kurskod: SGRHEM7****Verksamhetspoäng: 350**

Livet i hem och hushåll har en central betydelse för människan. Våra vanor påverkar såväl individens välbefinnande som samhället och naturen. Kunskaper om konsumentfrågor och arbete i hem och hushåll ger människor viktiga redskap för att skapa en fungerande vardag och kunna göra medvetna val som konsumenter med hänsyn till hälsa, ekonomi och miljö.

Undervisningen i kursen hem- och konsumentkunskap inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om och intresse för arbete, ekonomi och konsumtion inom hushållet. I en process där tanke, sinnesupplevelse och handling samverkar ska eleven ges möjlighet att utveckla ett kunnande som rör mat och måltider. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar tilltron till sin egen förmåga och kreativitet vid matlagning, skapande av måltider och andra uppgifter i hushållet. Därigenom ska elevens förmåga att ta egna initiativ uppmuntras.

Genom undervisningen ska eleven få möjlighet att utveckla medvetenhet om vilka konsekvenser valen i hushållet får för hälsa, välbefinnande och gemensamma resurser. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar kunskaper om konsumtionens villkor. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att utveckla ett kritiskt förhållningssätt och hantera olika situationer som en konsument kan ställas inför.

Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar kunskaper om, och ges möjlighet att reflektera över, jämställdhet och arbetsfördelning i hushållet. Undervisningen ska även ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om kulturella variationer och traditioner i olika hushåll.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om ämnesspecifika begrepp. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att samtala om konsumentfrågor och arbetet i hushållet och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kursen hem- och konsumentkunskap ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- planera måltider och tillaga mat för olika situationer och sammanhang,
- hantera och lösa praktiska situationer i vardagen,
- värdera val och handlingar i hushållet,
- ha ett reflekterande förhållningssätt vid konsumtion utifrån perspektivet hållbar utveckling, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Centralt innehåll

Mat, måltider och hälsa

- Recept och instruktioner i såväl digitala som andra medier, hur de kan läsas och följas.
- Matlagning och bakning. Hur valet av metod påverkar processen och resultatet.
- Redskap och teknisk utrustning som används vid bakning, matlagning och andra uppgifter i hemmet, till exempel vid inredning, hygien och städning. Hur dessa används på ett säkert och funktionellt sätt.
- Hygien och rengöring vid hantering, tillagning och förvaring av livsmedel.
- Individuella behov av energi och näring. Hur måltider kan komponeras efter olika behov.

- Hur sambandet mellan matintag och rörelse påverkar kropp och hälsa.
- Hur man kan arrangera måltider för att skapa gemenskap och välbefinnande.

Konsumtion och ekonomi

- Handla över internet, låna pengar, handla på kredit och teckna abonnemang. Digitala betalningssätt.
- Kostnadsberäkningar för boende, mat och fritid.
- Konsumenters rättigheter och skyldigheter.
- Reklamens och mediernas påverkan på individers och grupperas konsumtionsvanor.
- Jämförelser av produkter utifrån kvalitet, miljömärkning och ursprungsmärkning.

Miljö och livsstil

- Hur livsmedel och andra varor produceras och transporteras. Hur det påverkar miljö och hälsa.
- Hur man kan hushålla och ta vara på livsmedel och andra förbrukningsvaror.
- Tvätt och rengöring samt olika rutiner och metoder för detta.
- Arbetsfördelning i hushållet ur ett jämställdhetsperspektiv.
- Aktuella samhällsfrågor som rör privatekonomi, mat och hälsa.
- Olika mattraditioner, deras ursprung och betydelse.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet hem- och konsumentkunskap som kan användas för att till exempel samtala om konsumentfrågor och utvärdera arbetsprocesser.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan **medverka** i att planera och tillaga måltider och genomföra andra uppgifter som hör samman med måltiden. I arbetet **medverkar** eleven i att använda redskap, teknisk utrustning, livsmedel och metoder på ett säkert och ändamålsenligt sätt. Dessutom kan eleven **bidra** till resonemang om sambanden mellan mat och hälsa och ge **något** exempel på hur varierade och balanserade måltider kan sättas samman och anpassas till olika behov.

Eleven kan **medverka** i att utföra vardagliga uppgifter i hushållet och **anger egna förslag** till lösningar på praktiska problem. Eleven kan också **bidra** till resonemang om hur olika livsstilar, konsumtionsval och handlingar kan påverka hälsa, miljö och ekonomi och ge **något** exempel. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om konsumentfrågor och handlingar i hushållet.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt planera och tillaga måltider och genomföra andra uppgifter som hör samman med måltiden. I arbetet använder eleven redskap, teknisk utrustning, livsmedel och metoder på ett säkert och **delvis ändamålsenligt** sätt. Dessutom kan eleven föra **enkla** resonemang om sambanden mellan mat och hälsa och ge **några** exempel på hur varierade och balanserade måltider kan sättas samman och anpassas till olika behov.

Eleven kan utföra vardagliga uppgifter i hushållet och lösa praktiska problem på ett **delvis fungerande sätt**. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om hur olika livsstilar, konsumtionsval och handlingar kan påverka hälsa, miljö och ekonomi och ge **några** exempel. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om konsumentfrågor och handlingar i hushållet.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt planera och tillaga måltider och genomföra andra uppgifter som hör samman med måltiden. I arbetet använder eleven redskap, teknisk utrustning, livsmedel och metoder på ett säkert och **ändamålsenligt** sätt. Dessutom kan eleven föra **välutvecklade** resonemang om samband mellan mat och hälsa och ge **flera** exempel på hur varierade och balanserade måltider kan sättas samman och anpassas till olika behov.

Eleven kan utföra vardagliga uppgifter i hushållet och lösa praktiska problem på ett **väl fungerande** sätt. Eleven kan också föra **välutvecklade** resonemang om hur olika livsstilar, konsumtionsval och handlingar kan påverka hälsa, miljö och ekonomi och ge **flera** exempel. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om konsumentfrågor och handlingar i hushållet.

Kurs: Historia

Kurskod: SGRHIS7

Verksamhetspoäng: 150

Människor har i alla tider och i alla samhällen skapat historiska berättelser för att tolka verkligheten. På så sätt har ett historiskt perspektiv gett människan redskap att förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sammanhang som hon ingår i. Det förflutna påverkar våra liv idag och våra val inför framtiden.

Undervisningen i kursen historia inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om historiska sammanhang och om hur människor har skapat och förändrat samhällen och kulturer. På så sätt ska eleven ges möjligheter att utveckla sitt historiemedvetande och få perspektiv på det förflutna, nutiden och framtiden.

Vidare ska undervisningen stimulera elevens nyfikenhet på historia och bidra till att eleven utvecklar kunskaper om det förflutna genom historiskt källmaterial och möten med platser och människors berättelser. Undervisningen ska på så sätt ge eleven förutsättningar att utveckla kunskaper om historiska epoker och historiska begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om historia.

Genom undervisningen i kursen historia ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- jämföra och reflektera över olika historiska händelser, gestalter och tidsperioder,
- reflektera över hur historien har påverkat vårt sätt att leva i dag,
- söka, granska och värdera information från olika källor, såväl digitala som tryckta, och göra egna överväganden kring trovärdighet och relevans, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Centralt innehåll

Historiska skeenden

- Historiska gestalter, händelser och tidsperioder i Sverige från forntid till nutid.
- Några betydelsefulla historiska personer i svensk historia.

Historia och nutid

- Några upptäcktsresor och deras betydelse för nutiden.
- Andra världskriget och hur det har påverkat och fortfarande påverkar människor och stater, samt förtryck, folkfördrivningar och folkmord.
- Vad historiska källor kan berätta om människors olika levnadsvillkor i skilda delar av världen, till exempel om högkulturer, kolonisation och slaveri.
- Människors levnadsförhållanden i olika tider.

Historiska begrepp

- Historiska spår och hur de kan avläsas i våra dagar genom traditioner, namn, uttryck och begrepp.

Betyget E

Eleven kan med hjälp av tidslinjer visa på historiska händelser och **bidra** till resonemang om olika händelser och gestalter i Sverige från forntid till nutid. Dessutom **bidrar** eleven till resonemang om orsaker till och följer av andra världskriget samt om förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Eleven kan också **bidra** till resonemang om människors livsvillkor i skilda tider på skilda platser i världen. Eleven kan **bidra** till resonemang om historiska händelser i världen av betydelse för vår tid.

Eleven kan **medverka** i att hämta information om historia från olika källor och gör **något eget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om historiska skeden och händelser.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan med hjälp av tidslinjer visa på historiska händelser och föra **enkla** resonemang om olika händelser och gestalter i Sverige från forntid till nutid. Dessutom för eleven **delvis underbyggda** resonemang om orsaker till och följer av andra världskriget samt om förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om människors livsvillkor i skilda tider på skilda platser i världen. Eleven kan föra **enkla** resonemang om historiska händelser i världen av betydelse för vår tid.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information om historia från olika källor och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om historiska skeden och händelser.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan med hjälp av tidslinjer visa på historiska händelser och föra **välutvecklade** resonemang om olika händelser och gestalter i Sverige från forntid till nutid. Dessutom för eleven **väl underbyggda** resonemang om orsaker till och följer av andra världskriget samt om förtryck, folkfördrivningar och folkmord. Eleven kan också föra **välutvecklade** resonemang om människors levnadsvillkor i skilda tider på skilda platser i världen. Eleven kan föra **välutvecklade** resonemang om historiska händelser i världen av betydelse för vår tid.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information om historia från olika källor och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om historiska skeden och händelser.

Kurs: Kemi

Kurskod: SGRKEM7

Verksamhetspoäng: 150

Naturvetenskapen har sitt ursprung i människans nyfikenhet och behov av att veta mer om sig själv och sin omvärld. Kunskaper i kemi har stor betydelse för samhällsutvecklingen inom så skilda områden som hälsa, resurshushållning, materialutveckling och miljöteknik. Med kunskaper om materiens uppbyggnad och oförstörbarhet får människor redskap för att kunna bidra till en hållbar utveckling.

Syfte

Undervisningen i kursen kemi inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om kemiska sammanhang och nyfikenhet på och intresse för att undersöka omvärlden.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven får möta etiska, estetiska och existentiella perspektiv på frågor som rör energi, miljö, hälsa och samhälle. Därigenom syftar undervisningen till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till såväl sina egna åsikter och andras argument som till information från olika källor. Eleven ska på så sätt stärka tilltron till sin förmåga att vara delaktig i samtal om aktuella samhällsfrågor.

Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar kunskap om hur undersökningar i kemi kan göras. På så sätt ska eleven ges möjligheter att ställa frågor om och undersöka kemiska processer och materiens egenskaper och uppbyggnad utifrån personliga upplevelser och aktuella händelser.

Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar kunskaper om kemins begrepp. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att samtala om kemien i vardagen och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kemi ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över kemiska samband och frågor som rör energi, miljö, hälsa och samhälle,
- genomföra undersökningar i kemi,
- söka, granska och värdera information från olika källor och göra egna övertaganden, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Kemin i naturen

- Vattnets egenskaper och kretslopp.
- Luftens egenskaper och sammansättning. Några kemiska processer i mark, luft och vatten ur miljö- och hälsosynpunkt.
- Fotosyntes, förbränning och några andra grundläggande kemiska reaktioner.

Kemin i vardagen och samhället

- Kretslopp, till exempel råvarors förädling till produkter, hur de blir avfall som hanteras och sedan återgår till naturen.
- Hur material och föremål kan sorteras och delas in efter till exempel hårdhet, struktur, färg, magnetism, ledningsförmåga och om de flyter eller sjunker i vatten.
- Matens innehåll och näringsämnenas betydelse för hälsan.
- Vanliga kemikalier i hemmet och samhället. Hur de används och vilken påverkan de kan ha på hälsan och miljön samt hur de är märkta och bör hanteras.

Kemins metoder och arbetssätt

- Enkla undersökningar i kemi. Planering, utförande och utvärdering.
- Dokumentation och redovisning av undersökningar med hjälp av skrift, bild och andra uttrycksformer, såväl med som utan digitala verktyg.
- Tolkning och granskning av information med koppling till kemi, till exempel artiklar i tidningar och filmer i digitala medier.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet kemi för att till exempel samtala om kemiska processer, naturresurser och material och utvärdera arbetsprocesser.

Kunskapskrav*Betyget E*

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, miljö, hälsa och samhälle och **bidrar** då till resonemangen och till att ge förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven **medverkar** i att beskriva kemiska samband i naturen. Dessutom **bidrar** eleven till resonemang om ämnen, material och kemiska processer i vardagen och samhället.

Eleven kan **medverka** i att genomföra enkla undersökningar och **bidrar** till dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven **medverkar** i att hämta information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och gör **något eget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om kemiska samband.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, miljö, hälsa och samhälle och för då **enkla** resonemang och ger **delvis underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven beskriver på ett **delvis fungerande** sätt kemiska samband i naturen. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om ämnen, material och kemiska processer i vardagen och samhället.

Eleven kan genomföra enkla undersökningar på ett **delvis fungerande** sätt och gör **enkel** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven hämtar på ett **delvis fungerande** sätt information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om kemiska samband.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan delta i samtal om frågor som rör energi, miljö, hälsa och samhälle och för då **välutvecklade** resonemang och ger **väl underbyggda** förslag på olika val som kan bidra till en hållbar utveckling. Eleven beskriver på ett **väl fungerande** sätt kemiska samband i naturen. Dessutom för eleven **välutvecklade** resonemang om ämnen, material och kemiska processer i vardagen och samhället.

Eleven kan genomföra enkla undersökningar på ett **väl fungerande** sätt och gör **välutvecklad** dokumentation av arbetet och resultaten. Eleven hämtar på ett **väl fungerande** sätt information med naturvetenskaplig anknytning från olika källor och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om kemiska samband.

Kurs: Matematik**Kurskod: SGRMAT7****Verksamhetspoäng: 600**

Matematiken har en flertusenårig historia med bidrag från många kulturer. Den utvecklas såväl ur praktiska behov som ur människans nyfikenhet och lust att utforska matematiken som sådan. Matematisk verksamhet är till sin art en kreativ, reflekterande och problemlösande aktivitet som är nära kopplad till den samhällseliga, sociala, tekniska och digitala utvecklingen. Kunskaper i matematik ger människor förutsättningar att fatta välgrundade beslut i vardagslivets många valsituationer och ökar möjligheterna att delta i samhällets beslutsprocesser.

Undervisningen i kursen matematik inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om matematik och matematikens användning i vardags-, samhälls-, studie- och arbetslivet samt inom olika ämnesområden.

Den ska bidra till att eleven utvecklar intresse för matematik och en tilltro till sin egen förmåga att använda matematik i olika sammanhang. Den ska också ge eleven möjlighet att uppleva estetiska värden i möten med matematiska mönster, former och samband.

Vidare ska undervisningen ge eleven möjlighet att utveckla kunskaper om grundläggande matematiska metoder och hur dessa kan användas för att besvara frågor i vardagliga situationer. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar ett kritiskt förhållningssätt i situationer där det finns behov av att göra överväganden om matematisk rimlighet.

Eleven ska genom undervisningen ges möjligheter att utveckla kunskaper i att använda digitala verktyg och programmering för att kunna undersöka problemställningar och matematiska begrepp, göra beräkningar och för att presentera och tolka data. Vidare ska undervisningen i matematik bidra till att eleven utvecklar kunskaper om ämnesspecifika begrepp. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att samtala om matematik och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kursen matematik ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- lösa matematiska problem,
- använda matematiska metoder för att göra beräkningar och lösa rutinuppgifter,
- reflektera över rimlighet i situationer med matematisk anknytning, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Centralt innehåll

Taluppfattning och tals användning

- Naturliga tal och hur de storleksordnas, jämförs och delas upp, samt hur de används för att ange antal och ordning.
- Naturliga tal och hur de uttrycks och visas med ord, konkret material, symboler, bilder och på tallinje.
- De fyra räknesätten och hur de kan uttryckas och visas med ord, konkreta material, bilder och symboler.
- Centrala metoder för de fyra räknesätten vid överslagsberäkning, huvudräkning, samt vid beräkningar med skriftliga metoder och digitala verktyg. Metodernas användning i olika situationer.
- Tal i decimal- och bråkform och deras användning i vardagliga situationer.
- Negativa tal och deras användning i konkreta och vardagliga situationer, till exempel vid mätning av temperatur.
- Begreppet procent och hur det används och uttrycks.
- Rimlighetsbedömning i vardagliga situationer.

Algebra

- Likhetsstecknets innebörd.
- Hur symboler kan användas för att beteckna till exempel förflyttning eller ett obekant tal.
- Hur mönster i talföljder och geometriska mönster kan konstrueras, beskrivas och uttryckas.
- Hur algoritmer kan skapas och användas vid programmering. Programmering i visuella programmeringsmiljöer.

Problemlösning

- Strategier för problemlösning, med och utan digital teknik, i situationer med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.

Tid och pengar

- Enheter och uttryck för tid.
- Mäta och uttrycka tid, till exempel med klocka.
- Pengars värde och användning och hur de kan växlas. Digitala betalningssätt.

Sannolikhet och statistik

- Sannolikhet, chans och risk grundat på observationer, simuleringar, experiment eller statistiskt material från vardagliga situationer. Jämförelser av sannolikheten vid olika slumpmässiga försök.
- Undersökningar i olika situationer. Tabeller och diagram och hur de kan användas för att sortera data och beskriva resultat från undersökningar, såväl med som utan digitala verktyg. Hur information kan avläsas ur tabeller och diagram.

Geometri

- De geometriska objekten cirkel, kvadrat, rektangel och triangel. Hur de avbildas och beskrivs, såväl med som utan digitala verktyg.
- Geometriska begrepp, till exempel längd, bredd och höjd.
- Mätning och uppskattning av längd, volym och massa med vanliga måttenheter.
- Proportionella samband, däribland begreppen dubbelt och hälften.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet matematik som kan användas för att till exempel beskriva matematiska problem och utvärdera arbetsprocesser.

Kunskapskrav*Betyget E*

Eleven kan **medverka** i att lösa enkla problem i vardagliga situationer och anger egna förslag till lösningar. Eleven kan också **medverka** i att avläsa och hämta matematisk information från olika källor. Eleven **bidrar** till att beskriva informationen i tabeller och diagram.

Eleven kan läsa, skriva och storleksordna **naturliga tal mellan 1 och 100**. Dessutom **medverkar** eleven i att beräkna och lösa additions- och subtraktionsuppgifter med hjälp av konkret material, digital teknik, huvudräkning eller skriftliga räknemetoder och ger exempel på när multiplikation och division kan användas. Eleven **bidrar** till att uppskatta, mäta och avläsa sträckor, massor och volymer och till att storleksordna enheterna. Eleven **medverkar** i att mäta och uttrycka tid. Dessutom **bidrar** eleven till att redogöra för pengars värde och användning och hur de kan växlas.

Eleven kan **bidra** till resonemang om rimlighet när det gäller priser, mängder, tider och annan matematisk information. Eleven **bidrar** också till omdömen om rimlighet i egna beräkningar och lösningar. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om matematik.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan lösa enkla problem i vardagliga situationer genom att pröva och välja strategier som leder fram till **delvis fungerande** lösningar. Eleven kan också på ett **delvis fungerande** sätt avläsa och hämta matematisk information från olika källor. Eleven beskriver informationen i tabeller och diagram på ett **delvis ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan läsa, skriva och storleksordna **naturliga tal mellan 1 och 1 000**. Dessutom beräknar och löser eleven additions-, subtraktions-, multiplikations- och divisionsuppgifter på ett **delvis fungerande** sätt med hjälp av konkret material, digital teknik, huvudräkning eller skriftliga räknemetoder. Eleven uppskattar, mäter och avläser sträckor, massor och volymer och storleksordnar enheterna med **viss säkerhet**. Eleven mäter och uttrycker tid på ett **delvis fungerande** sätt. Dessutom redogör eleven med **viss säkerhet** för pengars värde och användning och hur de växlas.

Eleven kan föra **enkla och till viss del underbyggda** resonemang om rimlighet när det gäller priser, mängder, tider och annan matematisk information. Eleven ger också **enkla** omdömen om rimlighet i egna beräkningar och lösningar. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om matematik.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Eleven kan lösa enkla problem i vardagliga situationer genom att pröva och välja strategier som leder fram till **väl fungerande** lösningar. Eleven kan också på ett **väl fungerande sätt** avläsa och hämta matematisk information från olika källor. Eleven beskriver informationen i tabeller och diagram på ett **ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan läsa, skriva och storleksordna **naturliga tal**. Dessutom beräknar och löser eleven additions-, subtraktions-, multiplikations- och divisionsuppgifter på ett **väl fungerande** sätt med hjälp av konkret material, digital teknik, huvudräkning eller skriftliga räknemetoder. Eleven uppskattar, mäter och avläser sträckor, massor och volymer och storleksordnar enheterna med **säkerhet**. Eleven mäter och uttrycker tid på ett **väl fungerande** sätt. Dessutom redogör eleven med **säkerhet** för pengars värde och användning och hur de växlas.

Eleven kan föra **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om rimlighet när det gäller priser, mängder, tider och annan matematisk information. Eleven ger också **välutvecklade** omdömen om rimlighet i egna beräkningar och lösningar. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om matematik.

Kurs: Religionskunskap

Kurskod: SGRREL7

Verksamhetspoäng: 150

Människor har i alla tider och i alla samhällen försökt förstå och förklara sina levnadsvillkor och de sociala sammanhang som de ingår i. Religioner och andra livsåskådningar är därför centrala inslag i den mänskliga kulturen. I dagens samhälle är kunskaper om religioner och andra livsåskådningar viktiga för att skapa ömsesidig förståelse mellan människor.

Syfte

Undervisningen i kursen religionskunskap inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om religioner och andra livsåskådningar i det egna samhället och på andra håll i världen. Undervisningen ska även bidra till att eleven utvecklar kunskap om och förståelse för hur kristna traditioner har påverkat det svenska samhället och dess värderingar. Vidare ska undervisningen stimulera eleven att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt.

Undervisningen syftar också till att eleven utvecklar kunskaper om, och ett kritiskt förhållningssätt till, hur man kan hantera information från olika källor, såväl digitala som tryckta. Genom undervisningen ska eleven också stimuleras till att använda ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om religioner och andra livsåskådningar.

- jämföra och reflektera över kristendomen, andra religioner och andra livsåskådningar,
- reflektera över hur religioner har påverkat och påverkar skeenden i samhället,
- reflektera över livsfrågor och moraliska dilemman,
- söka, granska och värdera information från olika källor i såväl tryckta som digitala medier och göra egna överväganden, och
- använda ämnesspecifika ord, begrepp och symboler.

Centralt innehåll

Religioner och andra livsåskådningar

- Kristendomen i Sverige. Från enhetskyrka till religiös mångfald, andra livsåskådningar och sekularisering.
- Centrala tankegångar i världsreligionerna kristendom, islam, judendom, hinduism och buddhism.
- Religiöst motiverade levnadsregler, ritualer, högtider, symboler och berättelser inom kristendom, judendom och islam.

Identitet och livsfrågor

- Livsfrågor som är betydelsefulla för eleven, till exempel identitet, livsstil, könsroller, relationer och kärlek.
- Några etiska begrepp, till exempel rätt och orätt, jämlikhet och solidaritet.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler som kan användas i samtal om religioner och andra livsåskådningar.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan jämföra kristendomen och några andra världsreligioner genom att **bidra** till resonemang om heliga platser, ritualer och levnadsregler och till att ge exempel på likheter och olikheter. Eleven kan **medverka** i att jämföra och beskriva religionens betydelse i Sverige från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.

Eleven kan samtala om olika livsfrågor, moraliska dilemman och värderingar genom att **medverka** i att framföra och bemöta åsikter. Dessutom **bidrar** eleven till resonemang om vad religion och andra livsåskådningar kan betyda för människors identitet, livsstil och grupptillhörighet.

Eleven kan **medverka** i att hämta information om religioner och andra livsåskådningar från olika källor och gör **något eget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler i resonemang om religioner och andra livsåskådningar.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan jämföra kristendomen och några andra världsreligioner genom att föra **enkla** resonemang om heliga platser, ritualer och levnadsregler och ge exempel på likheter och olikheter. Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt jämföra och beskriva religionens betydelse i Sverige från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.

Eleven kan samtala om olika livsfrågor, moraliska dilemman och värderingar genom att framföra och bemöta åsikter på ett **delvis fungerande** sätt. Dessutom för eleven **enkla** resonemang om vad religion och andra livsåskådningar kan betyda för människors identitet, livsstil och grupptillhörighet.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information om religioner och andra livsåskådningar från olika källor och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om religioner och andra livsåskådningar.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan jämföra kristendomen och några andra världsreligioner genom att föra **välutvecklade** resonemang om heliga platser, ritualer och levnadsregler och ge exempel på likheter och olikheter. Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt jämföra och beskriva religionens betydelse i Sverige från enhetskyrka till religiös mångfald och sekularisering.

Eleven kan samtala om livsfrågor, moraliska dilemman och värderingar genom att framföra och bemöta åsikter på ett **väl fungerande** sätt. Dessutom för eleven **välutvecklade** resonemang om vad religion och andra livsåskådningar kan betyda för människors identitet, livsstil och grupptillhörighet.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information om religioner och andra livsåskådningar från olika källor och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord, begrepp och symboler på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om religioner och andra livsåskådningar.

Människor har alltid varit beroende av att samarbeta när de skapar och utvecklar samhällen. Kunskap om samhället ger oss verktyg så att vi kan orientera oss i en komplex värld och ta ansvar för vårt handlande. Det är alla människors ansvar att utveckla ett samhälle som präglas av demokratiska värden och förvalta jorden så att en hållbar utveckling blir möjlig.

Syfte

Undervisningen i kursen samhällskunskap inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om hur individen och samhället påverkar varandra. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer, värden och arbetssätt. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att reflektera över värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle.

Undervisningen syftar också till att eleven utvecklar kunskaper om, och ett kritiskt förhållningssätt till, information från olika källor och hur man kan hantera information i vardags-, samhälls- och arbetslivet samt vid studier. Genom undervisningen ska eleven stimuleras att engagera sig och uttrycka sig i olika sammanhang. Därigenom ska undervisningen bidra till att stärka elevens tilltro till sin förmåga att delta i samtal om samhällsfrågor och förmåga att fatta beslut om de tjänster och den service som samhället erbjuder. Vidare ska undervisningen ge eleven möjlighet att förstå digitaliseringens betydelse för samhällsutvecklingen och för den personliga integriteten. Genom undervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla sin förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare i ett snabbt föränderligt samhälle.

Undervisningen syftar också till att eleven utvecklar kunskaper om, och ett kritiskt förhållningssätt till, hur man kan hantera information från olika källor. Den ska också stimulera eleven till att använda ord och begrepp som behövs för att kunna läsa, skriva och samtala om samhällsfrågor.

Genom undervisningen i kursen samhällskunskap ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- reflektera över demokratiska grundläggande värden, principer och arbetssätt,
- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i aktuella samhällsfrågor,
- jämföra och värdera tjänster och service som samhället erbjuder,
- söka information om samhället i såväl digitala som andra medier och andra källor och värdera deras relevans och trovärdighet, och
- använda ämnesspecifika ord och begrepp.
- använda digitala medier för att nyttja olika tjänster, till exempel betala räkningar, boka biobiljett eller beställa taxi.

Att leva tillsammans

- Vad demokrati är och hur demokratiska beslut fattas.
- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen.
- Samhällets behov av lagstiftning. Några lagar och påföljder.
- Normer och regler. Konsekvenser av egna och andras handlingar och ställningstaganden.
- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.
- Politiska val och partier i Sverige. Riksdag och regering och deras olika uppdrag. Individens och gruppernas möjligheter att påverka beslut och samhällsutveckling, till exempel genom att rösta i allmänna val eller skapa opinion i sociala medier.
- Olika slags medier, deras uppbyggnad och innehåll, till exempel sociala medier, webbplatser eller dagstidningar.
- Nyhetsvärdering, och hur den kan påverka människors bilder av omvärlden. Hur individer och grupper framställs, till exempel utifrån kön och etnicitet, samt hur information i digitala medier kan styras av bakomliggande programmering.

Att leva i Sverige

- Immigration och emigration till och från Sverige förr och nu, samt dess betydelse för kulturer och samhällen.
- Samhällsfunktioner och samhällsservice i närsamhället, till exempel lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS), räddningstjänst, sjukvård, fritids- och kulturutbud.
- Yrken och verksamheter i samhället. Entreprenörskap.

Att leva i världen

- Grundläggande mänskliga rättigheter, till exempel alla människors lika värde.

Att undersöka verkligheten

- Metoder för att söka information från olika källor. Hur man kan värdera, bearbeta och presentera information, såväl med som utan digitala verktyg.
- Informationsspridning, reklam och opinionsbildning i såväl digitala som andra medier. Hur man kan urskilja budskap, avsändare och syfte.
- Aktuella samhällsfrågor i olika medier.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord, begrepp och symboler inom ämnet samhällskunskap som kan användas för att till exempel samtala om samhällsfrågor och utvärdera arbetsprocesser.

Betyget E

Eleven kan **medverka** i att beskriva demokratibegreppet, politiska val och styrelsesätt i Sverige. Eleven **bidrar** till resonemang om mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Eleven kan ge exempel på olika lagar och regler i samhället och **bidrar** till resonemang om varför de kan behövas. I diskussioner om aktuella samhällsfrågor **medverkar** eleven i att framföra argument. Dessutom ger eleven exempel på samhällsservice, yrken och verksamheter i samhället och **bidrar** till resonemang om deras funktion och hur de kan användas.

Eleven kan **medverka** i att hämta information om samhället från olika källor och gör något **egget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord och begrepp i resonemang om samhällsfrågor.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt beskriva demokratibegreppet, politiska val och styrelsesätt i Sverige. Eleven för **enkla** resonemang om mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Eleven kan ge exempel på lagar och regler i samhället och för **enkla** resonemang om varför de kan behövas. I diskussioner om aktuella samhällsfrågor framför eleven **delvis underbyggda** argument. Dessutom ger eleven exempel på samhällsservice, yrken och verksamheter i samhället och för **enkla** resonemang om deras funktion och hur de kan användas.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information om samhället från olika källor och föra **enkla** och **delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord och begrepp på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om samhällsfrågor.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt beskriva demokratibegreppet, politiska val och styrelsesätt i Sverige. Eleven för **välutvecklade** resonemang om mänskliga rättigheter och alla människors lika värde. Eleven kan ge exempel på lagar och regler i samhället och för **välutvecklade** resonemang om varför de kan behövas. I diskussioner om aktuella samhällsfrågor framför eleven **väl underbyggda** argument. Dessutom ger eleven exempel på samhällsservice, yrken och verksamheter i samhället och för **välutvecklade** resonemang om deras funktion och hur de kan användas.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information om samhället från olika källor och föra **välutvecklade** och **väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord och begrepp på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om samhällsfrågor.

Kurs: Svenska

Kurskod: SGRSVE7

Verksamhetspoäng: 1000

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Genom språket utvecklar människor sin identitet, uttrycker känslor och tankar och förstår hur andra känner och tänker. Ämnet svenska handlar om hur svenska språket är uppbyggt och fungerar samt hur det kan användas. Kärnan i ämnet är språk och litteratur. Genom språket kan människan uttrycka sin personlighet. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper i och om det svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera och anpassa sitt språk till olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska även bidra till att eleven utvecklar tal, skrift och andra kommunikationsformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sin läsförmåga och sitt intresse för att läsa och skriva.

Genom undervisningen ska eleven få möta och utveckla kunskaper om och uttrycka sig genom litteratur, bild, film, teater, drama och andra kommunikationsformer. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om och tilltro till sin förmåga att formulera och uttrycka sina åsikter och tankar. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sitt språk och sin förståelse för omvärlden och tar ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Undervisningen ska syfta till att eleven utvecklar och fördjupar sin ord- och begreppsförståelse. Vidare ska undervisningen ge eleven möjligheter att utveckla kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor. Eleven ska också stimuleras att utveckla förmågan att använda digitala kommunikationsverktyg.

Genom undervisningen i kursen svenska ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- tala och samtala i olika sammanhang,
- läsa, förstå och reflektera över olika texter,
- skriva texter för olika syften och mottagare,
- bearbeta innehållet i litteratur, bilder, film, teater, drama och andra medier, och
- söka och värdera information från olika källor.

Centralt innehåll

Tala, lyssna och samtala

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Hur argument, åsikter och intressen kan uttryckas.
- Kommunikations- och samtalsregler i olika sammanhang, även i digitala medier med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter.
- Skiljetecken och stavning.
- Strategier för att skriva olika typer av texter. Hur man kan anpassa innehåll till olika mottagare samt bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Alfabetisk ordning. Digitala såväl som tryckta ordböcker och innehållsförteckningar.
- Läs- och skrivverktyg, bland annat bildstöd, talsyntes och stavningshjälp.
- Digitala verktyg för kommunikation.

Texter

- Skönlitteratur och andra texter i såväl tryckta som digitala medier, till exempel lyrik och dramatik.
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med till exempel miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några författare.
- Beskrivande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar och recept, såväl med som utan digitala verktyg.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter och tv-program.

- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnaden mellan att skriva ett debattinlägg i sociala medier och att skriva en nyhetsartikel.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som kan användas för att uttrycka budskap och känslor.
- Variationer i det svenska språket, till exempel slanguttryck och dialekter.
- Ordspråks och metaforers betydelse i texter och dagligt tal.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Kunskapskrav

Betyget E

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att **medverka** i att ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och **bidrar** till att framföra egna åsikter och argument. Eleven **bidrar** till att anpassa sitt språk till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven **medverka** i att planera och genomföra muntliga presentationer. I arbetet med presentationerna **medverkar** eleven i att välja och använda några redskap och digitala medier.

Eleven kan skriva texter med flera meningar och tydligt innehåll och **bidrar** till att anpassa texterna till mottagare och syfte. Dessutom **medverkar** eleven i att bearbeta texterna genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och **medverkar** i att använda digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap.

Eleven kan med **stöd av bilder** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor och återge delar av innehållet visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven **medverkar** i att jämföra och beskriva olika sorters texter. Eleven kan också **bidra** till resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan **medverka** i att hämta information från olika källor och medier och gör **något eget övervägande** vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven **medverka** i att söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att på ett **delvis fungerande** sätt ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och framför egna **delvis underbyggda** åsikter och argument. Eleven anpassar **delvis** sitt språk till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven planera och genomföra muntliga presentationer på ett **delvis fungerande** sätt. I arbetet med presentationerna väljer och använder eleven några redskap och digitala medier på ett **delvis ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan skriva texter i olika genrer med varierat ordval, tydligt innehåll och **viss anpassning** till mottagare och syfte. Dessutom bearbetar eleven texterna på ett **delvis fungerande** sätt genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och använder digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap på ett **delvis ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan med **visst flyt** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor, återge delar av innehållet och sammanfatta innehållet på ett **delvis relevant** sätt visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven jämför och beskriver olika sorters texter på ett **delvis fungerande** sätt. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information från olika källor och medier och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven på ett **delvis fungerande** sätt söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att på ett **väl fungerande** sätt ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och framför egna **väl underbyggda** åsikter och argument. Eleven anpassar sitt språk **väl** till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven planera och genomföra muntliga presentationer på ett **väl fungerande** sätt. I arbetet med presentationerna väljer och använder eleven några redskap och digitala medier på ett **ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan skriva texter i olika genrer med varierat ordval, tydligt innehåll och **god anpassning** till mottagare och syfte. Dessutom bearbetar eleven texterna på ett **väl fungerande** sätt genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och använder digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap på ett **ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan med **flyt** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor, återge delar av innehållet och sammanfatta innehållet på ett **relevant** sätt visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven jämför och beskriver olika sorters texter på ett **väl fungerande** sätt. Eleven kan också föra **välutvecklade** resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information från olika källor och medier och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven på ett **väl fungerande** sätt söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Kurs: Svenska som andraspråk

Kurskod: SGRSVA7

Verksamhetspoäng: 1000

Språk är människans främsta redskap för reflektion, kommunikation och kunskapsutveckling. Ämnet svenska handlar om hur svenska språket är uppbyggt och fungerar samt hur det kan användas. Kärnan i ämnet är språk och litteratur. Genom språket kan människan uttrycka sin personlighet. Att ha ett rikt och varierat språk är betydelsefullt för att kunna förstå och verka i ett samhälle där kulturer, livsåskådningar, generationer och språk möts.

Syfte

Undervisningen i kursen svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper i och om det svenska språket. Genom undervisningen ska eleven ges möjligheter att utveckla sin förmåga att kommunicera och anpassa sitt språk till olika sammanhang och för skilda syften i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv. Undervisningen ska bidra till att eleven utvecklar tal, skrift och andra kommunikationsformer. Vidare ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sin läsförmåga och sitt intresse för att läsa och skriva på svenska.

Genom undervisningen ska eleven få möta, utveckla kunskaper om och uttrycka sig genom litteratur, bild, film, teater, drama och andra kommunikationsformer. Eleven ska också ges möjlighet att utveckla kunskaper om och tilltro till sin förmåga att formulera och uttrycka sina åsikter och tankar. Undervisningen ska också bidra till att eleven får förståelse för att sättet man kommunicerar på kan få konsekvenser för en själv och för andra människor. Därigenom ska undervisningen bidra till att eleven utvecklar sitt språk och sin förståelse för omvärlden och tar ansvar för det egna språkbruket i olika sammanhang och medier.

Undervisningen ska syfta till att eleven utvecklar och fördjupar sin ord- och begreppsförståelse. Vidare ska undervisningen ge eleven möjligheter att utveckla kunskaper om hur man söker och kritiskt värderar information från olika källor. Eleven ska också stimuleras att utveckla förmågan att använda digitala kommunikationsverktyg.

Genom undervisningen i kursen svenska som andraspråk ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- tala och samtala i olika sammanhang,
- läsa, förstå och reflektera över olika texter,
- skriva texter för olika syften och mottagare,
- bearbeta innehållet i litteratur, bilder, film, teater, drama och andra medier, och
- söka och värdera information från olika källor.

Centralt innehåll

Tala, lyssna och samtala

- Hur man kan använda omskrivningar och visuell förstärkning, till exempel bilder och tecken, för att förstå och göra sig förstådd.
- Kommunikation för olika syften. Hur argument, åsikter och intressen kan uttryckas.
- Att medverka i olika samtal och diskussioner med anknytning till vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Muntliga presentationer. Stödord, bilder, digitala medier och verktyg samt annat för att planera och genomföra en presentation.
- Uttal, satsmelodi och sambandet mellan betoning och betydelse i det svenska språket.

Läsa och skriva

- Lässtrategier för att avkoda och förstå olika texter.
- Skiljetecken och stavning.
- Strategier för att skriva olika typer av texter. Hur man kan anpassa innehåll till olika mottagare samt bearbeta egna texter till innehåll och form.
- Alfabetisk ordning. Digitala såväl som tryckta ordböcker och innehållsförteckningar.
- Läs- och skrivverktyg, bland annat bildstöd, talsyntes och stavningshjälp.
- Digitala verktyg för kommunikation.

Texter

- Skönlitteratur och andra texter i såväl tryckta som digitala medier, till exempel lyrik och dramatik.
- Berättande texters budskap och uppbyggnad med till exempel miljö- och personbeskrivningar samt dialoger.
- Några författare.
- Beskrivande och instruerande texter, till exempel nyhetsartiklar och recept, såväl med som utan digitala verktyg.
- Texter som kombinerar ord, bild och ljud, till exempel webbtexter och tv-program.
- Texter i digitala miljöer, till exempel texter med länkar och andra interaktiva funktioner.

Språkbruk

- Språkliga strategier för att minnas och lära, till exempel tankekartor och stödord.
- Skillnader i språkanvändning beroende på vem man kommunicerar med och med vilket syfte, till exempel skillnaden mellan att skriva ett debattinlägg i sociala medier och att skriva en nyhetsartikel.
- Ord, symboler, begrepp och kroppsspråk som kan användas för att uttrycka budskap och känslor.
- Variationer i det svenska språket, till exempel slanguttryck och dialekter.
- Ordspråks och metaforers betydelse i texter och dagligt tal.
- Ansvarsfullt agerande vid kommunikation i digitala och andra medier och i olika sammanhang.
- Språkbruk samt möjligheter och risker vid egen kommunikation i digitala medier.

Informationssökning och källkritik

- Informationssökning i olika medier och källor, till exempel i uppslagsböcker, genom intervjuer och via sökmotorer på internet.
- Hur man jämför källor och prövar deras tillförlitlighet med ett källkritiskt förhållningssätt.

Kunskapskrav*Betyget E*

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att **medverka** i att ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor och **bidrar** till att använda språkliga strategier för att göra sig förstådd. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och **bidrar** till att framföra egna åsikter och argument. Eleven **bidrar** till att anpassa sitt språk till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven **medverka** i att planera och genomföra muntliga presentationer. I arbetet med presentationerna **medverkar** eleven i att välja och använda några redskap och digitala medier.

Eleven kan skriva texter med flera meningar och tydligt innehåll och **bidrar** till att anpassa texterna till mottagare och syfte. Dessutom **medverkar** eleven i att bearbeta texterna genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och **medverkar** i att använda digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap.

Eleven kan **med stöd av bilder** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor och återge delar av innehållet visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven **medverkar** i att jämföra och beskriva olika sorters texter. Eleven kan också **bidra** till resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan **medverka** i att hämta information från olika källor och medier och gör något eget övervägande vid resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven **medverka** i att söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att på ett **delvis fungerande** sätt ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor och använder då språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och framför egna **delvis underbyggda** åsikter och argument. Eleven anpassar **delvis** sitt språk till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven planera och genomföra muntliga presentationer på ett **delvis fungerande** sätt. I arbetet med presentationerna väljer och använder eleven några redskap och digitala medier på ett **delvis ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan skriva texter i olika genrer med varierat ordval, tydligt innehåll och viss anpassning till mottagare och syfte. Dessutom bearbetar eleven texterna på ett **delvis fungerande** sätt genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och använder digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap på ett **delvis ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan **med visst flyt** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor, återge delar av innehållet och sammanfatta innehållet på ett **delvis relevant** sätt visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven jämför och beskriver olika sorters texter på ett **delvis fungerande** sätt. Eleven kan också föra **enkla** resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan på ett **delvis fungerande** sätt hämta information från olika källor och medier och för då **enkla och delvis underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven på ett **delvis fungerande** sätt söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Betyget B

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan samtala om varierande ämnen i olika sammanhang genom att på ett **väl fungerande** sätt ställa frågor, svara och uttrycka önskan och känslor och använder då språkliga strategier för att förstå och göra sig förstådd. I samtalen lyssnar eleven till andras åsikter och framför egna **väl underbyggda** åsikter och argument. Eleven anpassar sitt språk **väl** till olika personer och situationer. Dessutom kan eleven planera och genomföra muntliga presentationer på ett **väl fungerande** sätt. I arbetet med presentationerna väljer och använder eleven några redskap och digitala medier på ett **ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan skriva texter i olika genrer med varierat ordval, tydligt innehåll och **god** anpassning till mottagare och syfte. Dessutom bearbetar eleven texterna på ett **väl fungerande** sätt genom att använda skiljetecken och stavningsregler. Eleven kan skriva för hand eller på dator och använder digital stavningskontroll och digitala kommunikationsredskap på ett **ändamålsenligt** sätt.

Eleven kan **med flyt** läsa texter från olika genrer. Genom att svara på frågor, ställa egna frågor, återge delar av innehållet och sammanfatta innehållet på ett **relevant** sätt visar eleven sin förståelse för texterna. Eleven jämför och beskriver olika sorters texter på ett **väl fungerande** sätt. Eleven kan också föra **välutvecklade** resonemang om budskap och handling i olika typer av berättade texter och filmer från olika tider och kulturer.

Eleven kan på ett **väl fungerande** sätt hämta information från olika källor och medier och för då **välutvecklade och väl underbyggda** resonemang om informationens trovärdighet och relevans. Dessutom kan eleven på ett **väl fungerande** sätt söka information där sökorden är ordnade i alfabetisk ordning.

Tekniska lösningar har i alla tider varit betydelsefulla för människan och för samhällens utveckling. Drivkrafterna bakom teknikutvecklingen har ofta varit en strävan att lösa problem och uppfylla mänskliga behov. I vår tid ställs allt högre krav på tekniskt kunnande i vardags- och arbetslivet och många av dagens samhällsfrågor och politiska beslut rymmer inslag av teknik. För att förstå teknikens roll för individen, samhället och miljön behöver den teknik som omger oss göras synlig och begriplig.

Syfte

Undervisningen i kursen teknik inom kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå syftar till att eleven utvecklar kunskaper om tekniska lösningar i vardagen, hur de fungerar och kan användas. Undervisningen syftar också till att stimulera elevens intresse för teknik.

Genom undervisningen ska eleven ges förutsättningar att utveckla kunskaper om hur man kan lösa problem och uppfylla behov med hjälp av teknik. Eleven ska även ges förutsättningar att pröva egna tekniska idéer och hitta lösningar. Undervisningen ska också bidra till att eleven utvecklar kunskaper om och erfarenheter av hur redskap och teknisk utrustning används på ett säkert och ändamålsenligt sätt. På så sätt ska eleven ges möjlighet att stärka tilltron till sin förmåga att använda teknik och att med teknikens hjälp lösa vardagliga problem och tillfredsställa olika behov.

I teknikundervisningen ska eleven ges möjlighet att utveckla medvetenhet om att teknisk verksamhet och den egna användningen av tekniska lösningar har betydelse för och påverkar människan, samhället och miljön. Därigenom ska eleven ges förutsättningar att utveckla ett reflekterande förhållningssätt till tekniska lösningar. Eleven ska även ges möjlighet att utveckla kunskaper om teknikens historiska utveckling för att bättre förstå framväxten av dagens teknik.

Vidare ska undervisningen i teknik bidra till att eleven utvecklar kunskaper om ämnesspecifika begrepp och uttrycksformer. På så sätt ska eleven ges förutsättningar att samtala om teknik och presentera och utvärdera arbetsprocesser.

Genom undervisningen i kursen teknik ska eleven ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- jämföra och reflektera över tekniska och digitala lösningar i vardagen utifrån ändamålsenlighet och funktion,
- identifiera problem och behov som kan lösas med teknik och utarbeta förslag till lösningar,
- hantera redskap, digital och teknisk utrustning på ett säkert och ändamålsenligt sätt,
- värdera konsekvenser av olika teknikval för individ, samhälle och miljö, och

- använda teknikområdets ord och uttrycksformer.

Centralt innehåll

Tekniska lösningar

- Tekniska lösningar inom kommunikations- och informationsteknik för utbyte av information, till exempel datorer, internet och mobiltelefoni. Hur datorer styrs av program och kan kopplas samman i nätverk.
- Tekniska lösningar där människan härmat naturen, till exempel kardborren som förebild för kardborrebandet.
- Föremål som består av rörliga delar och hur de rörliga delarna är sammanfogade med hjälp av olika mekanismer för att uppnå en viss funktion, till exempel husgeråd av olika slag eller delar på en cykel.
- Hur vanliga och hållfasta konstruktioner är uppbyggda.
- Material som används i olika konstruktioner och deras egenskaper.
- Tekniska lösningar som utnyttjar elkomponenter och enkel elektronik för att åstadkomma ljud, ljus eller rörelse, till exempel ficklampa och ringklocka.

Strategier för att hantera och utveckla tekniska lösningar

- Egna konstruktioner med tillämpningar av hållfasta och stabila strukturer och mekanismer och elektriska kopplingar.
- Att styra egna konstruktioner eller andra föremål med programmering.
- Dokumentation med förklarande ord och begrepp, till exempel i form av enkla skisser, bilder och med fysiska och digitala modeller.
- Användning av redskap och teknisk utrustning för kommunikation, informationssökning och tjänster av olika slag i samhället. Hur de används på ett ändamålsenligt sätt.
- Instruktioner och manualer för redskap och teknisk utrustning aktuella för eleven.

Teknik, människa, samhälle och miljö

- Tekniska system i hem och samhälle, till exempel nätverk för datakommunikation, vatten- och avloppssystem samt system för återvinning.
- Föremål i elevens vardag. Hur de är anpassade efter människans behov och har förändrats över tid.
- Säkerhet vid teknikanvändning, till exempel när man hanterar elektricitet.
- Säkerhet vid teknikanvändning, till exempel vid överföring av information och användande av olika tjänster i digitala miljöer.
- Olika sätt att hushålla med resurser i närmiljön, till exempel energi och vatten.
- Hjälpmedel och hur de är anpassade efter människors olika behov.
- Hur teknik ingår i och förändrar förutsättningar för olika yrken och inom alla samhällsområden.

Ämnesspecifika begrepp

- Ord och begrepp för att benämna och samtala om tekniska lösningar.

Betyget E

Eleven kan **bidra** till resonemang om hur några tekniska lösningar i vardagen är konstruerade för att uppnå ändamålsenlighet och funktion. Dessutom **medverkar** eleven i att undersöka och beskriva föremål med rörliga delar och **bidrar** till resonemang om hur de är konstruerade och fungerar.

Utifrån instruktioner eller förebilder **medverkar** eleven i att genomföra enkla konstruktionsarbeten där olika principer tillämpas. Eleven **bidrar** också till resonemang om de använda materialens egenskaper och hur de sammanfogas.

Eleven **bidrar** till dokumentation av arbetet med olika uttrycksformer och **medverkar** i att beskriva intentionen med arbetet. Eleven **medverkar** i att på ett säkert och ändamålsenligt sätt använda redskap och teknisk utrustning för kommunikation, informationssökning och andra användningsområden.

Eleven **bidrar** till resonemang om hur olika val av tekniska lösningar kan få olika konsekvenser för individ, samhälle och miljö. Eleven kan använda **några** ämnesspecifika ord och begrepp i resonemang om teknik och tekniska lösningar.

Betyget D

Betyget D innebär att kunskapskraven för E och till övervägande del för C är uppfyllda.

Betyget C

Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur några tekniska lösningar i vardagen är konstruerade för att uppnå ändamålsenlighet och funktion. Dessutom undersöker och beskriver eleven på ett **delvis fungerande** sätt föremål med rörliga delar och för **enkla** resonemang om hur de är konstruerade och fungerar.

Utifrån instruktioner eller förebilder genomför eleven på ett **delvis fungerande** sätt konstruktionsarbeten där olika principer tillämpas. Eleven för också **enkla** resonemang om de använda materialens egenskaper och hur de sammanfogas.

Eleven gör **enkel** dokumentation av arbetet med olika uttrycksformer och beskriver på ett **delvis fungerande** sätt intentionen med arbetet. Eleven använder på ett säkert och **delvis ändamålsenligt** sätt redskap och teknisk utrustning för kommunikation, informationssökning och andra användningsområden.

Eleven kan föra **enkla** resonemang om hur olika val av tekniska lösningar kan få olika konsekvenser för individ, samhälle och miljö. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord och begrepp på ett **delvis ändamålsenligt** sätt i resonemang om teknik och tekniska lösningar.

Betyget B innebär att kunskapskraven för C och till övervägande del för A är uppfyllda.

Betyget A

Eleven kan föra **välutvecklade** resonemang om hur några tekniska lösningar i vardagen är konstruerade för att uppnå ändamålsenlighet och funktion. Dessutom undersöker och beskriver eleven på ett **väl fungerande** sätt föremål med rörliga delar och för **välutvecklade** resonemang om hur de är konstruerade och fungerar.

Utifrån instruktioner eller förebilder genomför eleven på ett **väl fungerande** sätt konstruktionsarbeten där olika principer tillämpas. Eleven för också **välutvecklade** resonemang om de använda materialens egenskaper och hur de sammanfogas.

Eleven gör **välutvecklad** dokumentation av arbetet med olika uttrycksformer och beskriver på ett **väl fungerande** sätt intentionen med arbetet. Eleven använder på ett säkert och **ändamålsenligt** sätt redskap och teknisk utrustning för kommunikation, informationssökning och andra användningsområden.

Eleven kan föra **välutvecklade** resonemang om hur olika val av tekniska lösningar kan få olika konsekvenser för individ, samhälle och miljö. Eleven kan använda **många** ämnesspecifika ord och begrepp på ett **ändamålsenligt** sätt i resonemang om teknik och tekniska lösningar.